

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piata mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Jofa si Duminea.

Pretulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tiera esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anul. XLIII.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru fiecare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 48.

Duminea, 27 15 Iuniu

1880.

Denuntiari si suspitionari.

Brasiovu 26/14 Iuniu.

Dicam in numerulu trecut alu fôiei nôstre, dupa ce pe calea administrativa nu se face nica pentru noi Romanii, suntemu datori, încatu ierta medilôcele, se recurgemu din tôte poterile a ajutoriulu propriu, care este ertatu intre marginele legeri si pe care ni 'lu dictéza interessulu de esistentia.

Candu amu scrisu cuvintele aceste, amu fostu conscii de greutatile si pedecile ce avemu a le întâmpina in acést'a tiera si atunci, candu ne luamu refugiulu la ajutoriulu propriu legiuitu. Guvernulu maghiaru nu numai cà nu dà poporulu nostru romanescu nici unu ajutoriu, dér' vedemu, cà se uita cu ochi rei si atunci, candu acést'a voiése se 'si ajute singuru cu proprielei medilôce. Noi Romanii am fostu intodéun'a si suntemu si astadi priviti cà nescie copii masteri ai statulu ungaru. Nu trece o singura ocaziune, cà se nu ni se arate acést'a într'unu modu séu altulu. Si 'n adeveru, déca scopulu administratiunei maghiare a fostu, cà se ne convinga, cà poporulu romanescu n'are a se accepta la nici unu spriginu din partea ei, atunci trebuie se recunôcemu, cà si-a ajunsu acestu scopu Romanii ardeleni si ungureni au câstigatu trist'a convingere cà pentru ei cà Romani nu este locu in caprinsulu întregei constitutiuni unguresci.

Si nu-i destulu cà suntemu priviti cà nisce copii masteri, carora li se dau numai cojile uscate, candu celoraliti li se unge pânea cu untu, dér' capulu nostru mai apésa inca si teribil'a povara suspitionei. Ori-ce amu întreprinde pentru populu nostru si 'n folosulu desvoltarii sale din propri'a nôstra initiativa, este espusu celui mai negu prepusu. Potemu dice, cà in acesti 12 ani in urma s'a organisatu unu sistemu completu de denuntiare in contra nôstra si a intentiuniloru si faptelor nôstre.

Câte odata ne cuprinde unu semtiu cà si candu ni in vechi'a nôstra patria amu fi nisce arestanti, lasati pe pecioru liberu. Pâna ce suntem risipiti înceare vedendu-'si numai de trebile sale private, întâmpinam celu mai completu indiferentismu din partea maghiara, indata ce inse ne adunam mai multu la unu locu spre a ne consultá séu a întreprinde ceva într'o afacere de interessu nationalu, înceare „magyar ember“, fia si numai unulu din cet' cismariloru politisanti, se crede indatoratu si autorisatu de a ne denuntiá la cinstit'a ocârmuire, cu voimu se conspiram si Dumuedieu mai scie ce.

Cea mai veninôsa arma, de care maghiarismulu violentu se folosese in contra nôstra, a fostu si este denuntiarea. Suntemu descri si nescie inimi ai statulu, cà unu elementu subversivu, care trebuie se suprimatu. Pe bas'a acést'a avemu se suferim unu terorismu cumplitu si ori ce mesura s'ar' luá in contra nôstra, fia ori càtu de nedrépta, este escusata, càci noi toti càti ne interessam mai de aprôpe de desvoltarea poporulu nostru suntemu in ochii conlocuitoriloru nostri maghiari si chiaru in aceia ai d-lui ministru-presiedinte numai nescie „agitatori fara conscientia“.

Nu de multu in comitatulu Albei superiôre amu din acei multi, cari sunt chiamati séu se suntu chiamati a veghiá in deosebi asupra salutei statulu, a denuntiatu la d-lu ministru de interne pe delegatii comitetulu pentru Romanii inundati, constituitu in Brasiovu, din cauza, cà au impartitu prin comunele dela tiermii Ampoiului ajutôre între inundati fara intrevenirea oficiulu politicu. Cine este ce scopu au avutu acesti delegati cu impartirea comitetulu, ôre n'au agitatu ei in contra statulu? Causa destula cà facia de nescie ômeni suspitiosi cà nu se fia de lipsa intrevenirea directa a ministruului.

Dilele aceste redactorulu „Gazetei“ si d. Nicolae T. Ciurcu primira dela primaria o citatiune

ungurésca-nemtiésca, prin care li se face cunoscutu, cà Escel. S'a d-lu ministru-presiedinte nu e multiamitu cu modulu cum s'au impartitu ajutôrele între inundati si de aceea cere dela noi socotél'a despre sumele ce le-amu primitu si le-amu impartitu.

Cetitorii nostri au vedutu din processele verbale, ce le amu publicatu pâna acuma, ce procedere amu urmatu la impartirea ajutôreloru, unde numai s'a potutu amu chiamatu la impartire pe reprezentantii autoritatiloru comunale, bisericesci si chiaru si comitatense. Amu facutu acést'a nu pentru cà legea ne-ar' fi prescrisu o asemenea procedere, ci din cauza, cà se nu damu ansa la nici o banuie, fia din partea ocârmuirei séu a publiculu contribuentu.

Cu tôte astea n'amu potutu se terminam nici acést'a opera umanitara fara a ne vedé espusi la cea mai umilitôre suspitionare chiaru din partea ministruului de interne.

Ceea ce este odiosu in acést'a afacere nu e insasi intrevenirea guvernulu a carui dreptu de controla nu se pôte nega, ci faptul, cà, fara a ne ascultá mai inainte, pe bas'a unei simple denuntiaru ministruulu ne tractéza, cà pe unii, cari ar' fi comissu unu lucru neertatu, presupune ceva reu despre fapt'a nôstra.

Este in adeveru unu casu pôte unicu pâna acuma cà doi particulari, membri ai unui comitetu filantropicu, se mérga se impartia ajutôre între tieranii romani. Asemeni lucruri se intempla in state inaintate cà Angli'a, dér' nu pe la noi. Ei bine ôre singularitatea faptei pôte detrage ceva din valoarea ei, cà fapta buna umanitara? A trebuitu se fimu suspitionata si in exercitiulu datoriei acesteia caritative càtra fratii nostri nenorociti? De ce se nu fia cu putintia cà noi se fi semtitu o adeverata mila pentru ei, cà motivulu lucrarei nôstre se fia curatu, de binefacere, fara alte scopuri ascunse politice?

Nu esista nici o lege, care se prescrie, cà asemeni ajutôre caritative sè se imparta numai cu intrevenirea autoritatiloru politice, si nu scim pe ce se baséza rescriptulu d-lui ministru deôrece nu ni s'a impartasitu mai multu, decâtu se vede din citatiunea ce-o publicam mai josu in traducere. De candu nu mai este ertatu a impartu mila fara finti'a de facia a pretorelui séu a vice-comitelui? Amu mai intielege déca dela o societate straina s'ar' cere acést'a, dér' nu dela unu comitetu instituitu in patria pentru ajutorarea tieraniloru din patria.

In declaratiunea ce delegatii comitetulu nostru au dat'o la primaria, ei au exprimat profund'a parere de reu pentru procederea cu totul nejustificata a ministruului de interne, prin care s'a aruncatu unu prepusu greu asupra activitatii comitetulu, fara de o cercetare prealabila.

Ceea ce amu facutu, amu facutu in buna conscientia si 'n faci'a publiculu si n'avemu a ne teme de nici unu feiu de denuntiare. Acestu casu dovedese din nou cum suntemu priviti noi Romanii de càtra ocârmuitorii de adi si ce greutati avemu de a întâmpiná si atunci candu între marginele legeri recurgemu la propriulu ajutoriu, dupa ce guvernulu, precum vomu aratá altadata, nu face nimic pentru tieranulu romanu.

Cronic'a evenimenteloru politice.

Dupa o telegrama dela Vien'a a diarului „Pester Lloyd“ cestiunea Arab-Tabia se pôte considerá cà deja resolvata si inca in favôrea (?) Romaniei. Acést'a telegrama dice: Circular'a baronulu Haymerle, prin care a propusu unu compromissu spre resolvarea cestiunei Arab-Tabia, a avutu celu mai bunu succesu. Afara de in. Pôrta, despre care nu pôte fi dubiu cà va consenti, tôte poterile au primitu arangiamentu propusu. Câteva cabinet

ce-i dreptu au facutu dependentu consentirea loru dela consentirea Rusiei; deôrace inse cabinetulu de Petersburg a primitu traseulu propusu fara reserva, intielegerea între poteri se pôte considerá de perfecta. Propunerea Austro-Ungariei suna asia:

„Traseulu se incepe dela tiermulu dreptu alu Dunarei la punctulu stabilitu de càtra majoritatea comisiunei de delimitare in spre ostu de Silistri'a, merge apoi facendu o mica curva spre sudu pâna la cóst'a jumetate a contra fortulu, alu doilea alu inaltimei dela Arab-Tabi'a, se cobôra apoi într'unu unghiu dreptu pe cóst'a in josu, spre a se urcá apoi directu earasi pâna la creast'a primulu contra fortu alu aceleiasi inaltimi, lasandu Arab-Tabi'a Romaniei.“

Guvernulu romanu se fi declarat deja cà primesce si va esecutá acést'a propunere, esprimandu multiamirile sale pentru midilociere. — Scirea acést'a o aduce „P. L.“ dupa „Fremdenblatt“, diarulu „Neue freie Presse“ inse, care primesce informatiuni directe din cercurile guvernamentale romane, nu numai cà se 'ndoiesce, cà guvernulu romanu ar' fi primitu deja propunerea Austro-Ungariei. dér' o spune curatu, cà Romani'a n'are nici o cauza de a multiami Austriei pentr'unu proiectu, care face pe voi'a Russiloru si Bulgariloru. Bine cà li se lasa Romaniloru Arab-Tabi'a, acést'a inse puçinu le va folosi, déca positiunile, cari domina podulu ce va fi a se construi la Silistri'a se adjuceca Bulgariei. Suntemu curiosi a vedé cum judeca guvernulu romanu asupra noiei propuneri de delimitare.

Corespondentulu din Bucuresci alu diarului vienezu oficiosu „Politische Correspondenz“ scrie cu data din 3/15 Iuniu, cà, intru càtu privesce motivele cari au facutu pe cabinetulu romanu cà se tramita pe d. D. Bratianu la Paris si la Londra, afla acum in urma ceea-ce urméza:

„In punctulu in care au ajunsu lucrurile astadi guvernulu pinciaru trebuia neaperatu se cunôsca exactu dispositiunile si atitudinea cabinetelor din Londra si Paris in privinti'a Romaniei si a stabili cu aceste din urma relatiuni pe càtu se pôte de intime. Dumitru Bratianu, frate alu presidentelu Consiliulu, Ioan Bratianu, trebuia se para ministriulu omulu celu mai aptu pentru a implini aceasta misiune importanta. La Londra unde pe lenga altele era vorb'a de unu actu de curtenire facia cu noulu cabinetu, nimeni n'ar' fi potutu face mai mari servitii României de càtu numai d. D. Bratianu, care, sunt acum mai multi ani trecuti, a petrecutu cea mai mare parte a esiliulu séu pe tiermurile Tamisei, si care a remasu din acea vreme in relatiuni personale si intime cu d. Gladstone, Granville si alte personalitati actualmente la putere. Pe de alta parte ômenii de Statu englesi de siguru nu cautau alta ceva de càtu a fi informati de càtra unu ne-englezu, care a statu atata tîmpu la Constantinopole in calitate de agentu diplomaticu, asupra starei de lucruri din Turci'a.

„Se evita si astadi inca de a intra in amenuntele misiunei speciale a d-lui D. Bratianu. Cu tôte aceste se opune, cà cestiunea Arab-Tabiei, cuprindendu si lini'a de fruntarii trasa de comisiunea europeana între Dobrogia si Bulgari'a, au fostu de o potriava discutate in cursulu intretineriloru respective si cà dorinti'a de a vedé esecutandu-se decisiunile internationale relative la aceasta cestiune a fostu exprimata cu ocaziunea aceasta. Nu ne insielam de locu admitendu, cà de asemenea a fostu vorba despre aspiratiunile Romaniei relative la proclamarea eventuala a ei de regatu, care firesce va trebui se fia votata de corpurile legiuitôre.

„Ceea ce-i siguru, urméza a dice corespondenti'a, este cà cabinetulu romanu nu perde din vedere acestu proiectu si cà nu va procede la o ast-felu de proclamatiune de càtu cu consimimentulu puteriloru celoru mari, „cu tôte cà Romani'a, in urm'a recunôscerei independentiei, are dreptulu de a lucrá

